

Toespraak nabestaande Gabriëlle de Kroon

Herdenking Kamp Amersfoort, 19 april 2018

Nationaal Monument
Kamp Amersfoort

Mijn naam is Gabriëlle de Kroon. Ik ben Cultureel Antropoloog en daarnaast geef ik parttime Nederlandse les en Maatschappijleer aan kinderen die zijn gevlucht uit oorlogsgebieden. Maar vooral ben ik fotograaf.

Fotograaf zijn was altijd een droom die ik koesterde. Het duurde lang voordat ik besloot om die droom te gaan realiseren. Dat besluit nam ik 7 jaar geleden toen mijn zus Sonja overleed. Een heftige periode in mijn leven, maar ook een periode waarin duidelijk werd wat ik echt wilde. Ik zegde mijn baan op en ik schreef me in op de Fotovakschool in Amsterdam.

Tijdens het vak Documentaire Fotografie had ik intense gesprekken met mijn docente over *wie ben ik* en *waar ik vandaan kom*. In deze gesprekken kwamen we vaak uit op mijn vader en de complexe relatie die mijn vader en ik hebben. Het werd steeds duidelijker dat mijn vader het onderwerp moest zijn van mijn volgende verhaal.

Ik besloot om mijn eindexamenserie van de Fotovakschool de titel 'VADER' te geven. Mijn verhaal gaat over het thema generationele overdracht ofwel de wisselwerking tussen opeenvolgende generaties. In mijn situatie gaat het om hoe 3 generaties met het oorlogsverleden van mijn opa omgaan. Mijn grootvader Barteld de Kroon heeft in de Tweede Wereldoorlog gevangen gezeten in diverse Nazi kampen, zowel in NL als in Duitsland.

De centrale vraag in mijn onderzoek is welke gevolgen de heftige gebeurtenissen die mijn opa meemaakte tijdens de oorlog hebben gehad voor de opvoeding van mijn vader en daarna ook voor mijn opvoeding? En wat geef ik hiervan nog door aan mijn eigen kinderen?

Mijn opa kon mij het antwoord op deze vragen niet meer geven. Met mijn serie Vader ben ik, vooral door middel van het maken van beelden, zelf op zoek gegaan naar antwoorden.

Mijn opa weigerde te werken voor de Duitse weermacht. Om die reden werd hij opgepakt door de Nazi's, waarna hij in diverse kampen in Nederland en Duitsland terecht kwam; onder andere in kamp Amersfoort en in Duitsland in kamp Buchenwald. Hij overleefde deze concentratiekampen, maar na de oorlog was zijn huwelijk voorbij. Hij hertrouwde met mijn oma, die als alleenstaande vrouw met 11 kinderen uit de oorlog was gekomen. Samen kregen ze nog één kind, mijn vader. Mijn vader groeide dus op als enig kind uit dit huwelijk in een groot samengesteld gezin.

Wat ik mij nog goed kan herinneren van mijn opa is dat hij met niemand over de oorlog wilde praten. Hij had bijvoorbeeld een groot litteken op zijn onderarm. Maar als ik hiernaar

vroeg dan kon of wilde hij hier niets over vertellen. Mijn vader vertelde mij pas later dat daar zijn kampnummer had gezeten en dat hij zelf heeft weggesneden.

Mijn project Vader is een lang proces geworden waarmee ik al sinds het voorjaar van 2015 bezig ben. Ik ben mij in die periode gaan verdiepen in het onderwerp generationele overdracht en ik heb archiefonderzoek gedaan in Duitsland en in NL. Ik wilde graag dat mijn vader met mij meeging tijdens mijn bezoeken aan de voormalige kampen in Amersfoort en Buchenwald, waar mijn grootvader heeft vastgezet. Ik vond het moeilijk om hem mee te vragen en ik was ontroerd toen hij zei dat hij dit proces met mij wilde aangaan.

Het werd een bijzondere reis. Ik was nog nooit alleen met mijn vader op reis geweest en nu reden we samen naar Buchenwald...

Ik interviewde óók mijn familie. Een halfbroer van mijn vader, die ik nooit eerder over de oorlog had gesproken, bleek tot mijn verrassing heel veel informatie te hebben over mijn opa . Deze halfbroer is een aantal jaren ouder dan mijn vader en hij had mijn opa hierdoor veel bewuster meegemaakt in zijn jonge jaren. Tijdens het interviewen merkte ik dat hoeveel moeilijke en verdrongen herinneringen naar boven kwamen vanwege het oorlogstrauma van mijn opa. Door mijn project was ik nu de eerste die ooit met mijn familieleden over het taboe sprak.

Ik deed ook onderzoek naar de periodes dat mijn opa in de concentratiekampen zat. Een medewerker van Kamp Amersfoort, Eddy van der Pluim, heeft mij hierbij fantastisch geholpen. Hij vond voor mij veel waardevolle informatie over mijn opa. Zo schreef hij mij:

Over uw grootvader is bij ons het volgende bekend:

Gearresteerd op 22-02-`44 te Alkmaar.

Over de reden van zijn arrestatie, noch de datum van binnenkomst in Kamp Amersfoort is bij ons iets bekend. Bij binnenkomst in Kamp Amersfoort, moesten de gevangenen hun persoonlijke bezittingen inleveren en kregen in plaats daarvan de geëigende kampkleding met klompen en het daarbij behorende kampnummer. Het kampnummer van uw grootvader was 8275. Vanaf dat moment was hij dus niet meer Barteld de Kroon, maar Häftling (gevangene) nr. 8275. De gevangenen verloren dus hun identiteit en werden vanaf dat moment aangesproken met hun nummer, hetgeen zij ook dienden te doen als zij zich moesten melden bij de kampleiding.

Op 18-04-`44 is uw grootvader op transport gesteld. Dit transport was eigenlijk bedoeld voor het Arbeitsamt Rheine, waar een groot gedeelte van de gevangenen tewerk gesteld zou worden op het vliegveld aldaar. Dit transport van 18-04-`44 met daarin uw grootvader en een oudoom van mij, is echter in Buchenwald beland, omdat men op dat moment in Rheine geen plaats had voor deze groep gevangenen. Het transport kwam aan in Buchenwald op 19-04-`44, waar uw grootvader na inschrijving nr. 47633 kreeg toegewezen.

Ik zocht verder naar informatie over onder andere de kampleiders en naar wat er precies gebeurde tijdens de periodes dat mijn opa vastzat. Om erachter te komen hoe zijn leven er

in de kampen moet zijn geweest, las ik meerdere boeken over oud-gevangenen en bij het NIOD las ik een aantal artikelen over beide kampen.

Voor mijn project fotografeerde ik diverse objecten die gebruikt werden door de kampeiders van destijds in Amersfoort, zoals de laarzen van de beruchte kampeider Berg, de typemachine waarmee de Nazi's de documenten van de gevangenen schreven en een knuppel. Door het nauwgezet fotograferen van deze objecten, kon ik voor mijzelf visualiseren en mijn eigen voorstelling maken van wat er mogelijk indertijd met mijn opa is gebeurd.

Wat heeft dit project en het onderzoek dat ik heb gedaan nu opgeleverd? Is mijn verhaal nu af?

Nee, het verhaal is nog niet af. Ik kan nog steeds niet zeggen wat nu precies de invloed is geweest van het oorlogsverleden van mijn grootvader op het leven van mijn vader. En op mijn eigen leven of op dat van mijn kinderen.

Maar het onderzoek heeft mij wél duidelijk gemaakt dat de impact van de oorlog erg groot is geweest. Dat het goed is dat we ons dat realiseren en meer snappen van de trauma's waar militairen in oorlogsgebieden mee te kampen hebben of vluchtelingen die we hier onderdak bieden.

En, voor mij ook heel belangrijk, door het maken van dit verhaal ben ik écht in gesprek geraakt met mijn eigen vader. Mijn beelden en onze gesprekken hebben een kwetsbaarheid blootgelegd waardoor een andere verbinding tussen ons heeft kunnen ontstaan.

Deze verbinding wil ik graag delen. Ik geloof daarom dat het de moeite waard is om dit verhaal af te maken. Ik wil een boek maken voor mijn familie, mijn leerlingen en voor alle andere mensen die open staan voor de wisselwerking tussen generaties en de verbinding die kan ontstaan door het hierover met elkaar te hebben.